

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/5371

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/3209/4460
Konu : Yazılı soru önergesi

07/02/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 17/11/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-9258 sayılı yazı,
b) 28/11/2008 tarihli ve 2633/3680 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/5371 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan kısmi cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/3208/4459

07/01/2009

Konu : Yazılı soru önergesi

Sayın Sebahat TUNCEL
İstanbul Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı Olarak cevaplandırılması istenilen 7/5371 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Ceza infaz kurumları, ulusal ve uluslararası denetim mekanizmaları tarafından düzenli olarak haberli ve habersiz denetime tâbi tutulmaktadır. Son yıllarda ceza infaz kurumlarımızda insan hakları ihlâllerine ilişkin iddialar yok denecek kadar azalmış olup, Bakanlığımıza iletilen bu tür iddialar titizlikle takip edilerek yasal gereği yapılmaktadır.

II- Bilindiği üzere, son yıllarda adalet sistemimizde reform niteliğinde köklü değişiklikler yapılmıştır. Başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere bir çok kanunla, insan hak ve hürriyetlerine uygun, çağdaş ve modern düzenlemeler getirilmiş olup, bunun yanı sıra ceza infaz kurumlarının fiziksel şartlarının iyileştirilmesi için de bir çok yeni proje hayata geçirilmiştir. Yapısal ve yasal düzenlemelerin tamamlayıcısı olarak tüzük, yönetmelik ve genelgeler çıkarılmıştır. Bunlarla, mevzuat alanındaki boşluğun giderilerek kurumların bütün faaliyetlerinin standart hâle getirilmesi amaçlanmıştır.

F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarımız da dâhil olmak üzere bütün kurumlarımızın faaliyet ve işlemleri aşağıdaki şekilde denetlenmektedir.

a) İdarî Denetim: Adalet Bakanlığı müfettişleri, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kontrolörleri ve diğer görevlileri tarafından yerine getirilen denetimdir. Ayrıca, il ve ilçe insan haklarını inceleme komisyonları da ceza infaz kurumlarımızı idarî yönden denetleyebilmektedir.

b) Adlî Denetim: İnfaz hâkimliği ve itiraz hâlinde ağır ceza mahkemesince yapılan denetimdir.

c) Sivil Toplum Denetimi: Sivil toplum üyelerinden oluşan izleme kurullarınca yapılan denetimdir.

d) Parlâmento Denetimi: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından yapılan denetimdir.

e) Uluslararası Denetim: Avrupa İşkencenin Önlemesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi ceza infaz kurumlarımızı denetleyebilmektedir.

Bunların dışında, Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından sürdürülen yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyal-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Standartlar Sistemine geçilmiştir.

Standartlar Sistemi, ceza infaz kurumlarındaki eğitim ve iyileştirme çalışmalarının her kurum için nitelik ve sayısal olarak belirlenen esaslar çerçevesinde yapılmasını ve verimlilik

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

esasına göre not verilerek takibini ifade etmektedir. Bu şekilde F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen, sohbet dâhil her türlü etkinliğin takibi, denetimi, geliştirilmesi ve varsa aksaklıklarının giderilmesi için gerekli izleme sistemi oluşturulmuştur.

Sağlanan bu gelişmeye rağmen kurumlarımızda mevzuatın yeni olmasından kaynaklanan farklı uygulamalar olabilmektedir. Bu uygulamalar sırasında hak ihlallerine yönelik ileri sürülen iddialar da derhal soruşturulmakta ve yasal gereği yapılmaktadır.

III- Ceza infaz kurumlarımızda barındırılan 89 hükümlü-tutukludan, 10 kişinin ağır, 79 kişinin ise kronik hastalığının bulunduğu; bunların, gerekli tetkik ve tedavilerinin mevzuata ve tıbbî gerekliliklere uygun olarak yaptırıldığı, Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmıştır.

IV- A) Anayasanın 9. maddesinde, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri, hiçbir organ, makam, merci veya kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği; genelge gönderemeyeceği; tavsiye ve telkinde bulunamayacağı;

B) 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

a) "Tutuklama nedenleri" kenar başlıklı 100. maddesinin birinci fıkrasında, kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebileceği;

b) "Tutuklama kararı" kenar başlıklı 101. maddesinin birinci fıkrasında, soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde sanığın tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verileceği; bu istemlerde mutlaka gerekçe gösterileceği ve adlî kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını belirten hukukî ve fiilî nedenlere yer verileceği; ikinci fıkrasında, tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda, hukukî ve fiilî nedenler ile gerekçelerinin gösterileceği; kararın içeriğinin şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirileceği, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verileceği ve bu hususun kararda belirtileceği; beşinci fıkrasında, verilen kararlara itiraz edilebileceği;

c) "Şüpheli veya sanığın salıverilme istemleri" kenar başlıklı 104. maddesinin birinci fıkrasında, soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında şüpheli veya sanığın, salıverilmesini isteyebileceği; ikinci fıkrasında, şüpheli veya sanığın tutukluluk hâlinin devamına veya salıverilmesine hâkim veya mahkemece karar verileceği; ret kararına itiraz edilebileceği;

ç) "Tutukluluğun incelenmesi" kenar başlıklı 108. maddesinin birinci fıkrasında, soruşturma evresinde şüphelinin tutukluken bulunduğu süre içinde ve en geç otuzar günlük süreler itibarıyla tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından 100. madde hükümleri göz önünde bulundurularak karar verileceği; ikinci fıkrasında, tutukluluk durumunun incelenmesinin, birinci fıkra da öngörülen süre içinde şüpheli tarafından da istenebileceği,

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

Yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde, tutuklanan şahısların tahliyeleri için, Bakanlığımızca, yargılama makamlarına herhangi bir telkinde bulunulması ya da talimat verilmesi mümkün bulunmamaktadır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

V- Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı tarafından, cezaevlerinde bulunan ağır hasta hükümlülerle ilgili yürütülen çalışmaya katkı sağlamak amacıyla söz konusu hükümlülerden, cezasının hafifletilmesi veya kaldırılmasını gerektirecek derecede sürekli hastalık, sakatlık ve kocama halinde bulunanlar veya hastalığa maruz kalanlar ya da sürekli bir kişinin bakımı ile yaşantısını sürdürebileceklerle ilgili veriler Başbakanlığa iletilmektedir.

Ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerden, cezasının hafifletilmesini veya kaldırılmasını gerektirecek derecede sürekli hastalık, sakatlık ve kocama halinde bulunanlar veya hastalığa maruz kalanlar ya da sürekli bir kişinin bakımı ile yaşantısını sürdürebileceklerin tesbit edilerek, bu kişiler hakkında sağlık kurulu raporu aldırılması ve bu rapor doğrultusunda gerekli görülenlere Adli Tıp Kurulu raporu aldırılması yönünde çalışmalar yapılmaktadır.

VI- Ceza infaz kurumlarımızda barındırılan hükümlü ve tutukluların maddî ve manevî varlıklarını geliştirmeleri; üretken, yapıcı, topluma ve ailelerine faydalı bireyler olmaları amacıyla uygulanan iyileştirme programları, başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük, ilgili yönetmelikler ve Bakanlığımızın 21/01/2007 tarihli ve 45/1 No.lu Genelgesi hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bu bağlamda, ceza infaz kurumlarında yürütülmekte olan eğitim-öğretim, iş ve meslek eğitimi, sosyal-kültürel ve sportif faaliyetler, psiko-sosyal servis faaliyetleri ile hürriyeti bağlayıcı cezaların infazında aynı ilkeler gözetilmekte, aynı başarı ölçütleri uygulanmakta olup, uygulanan program ve faaliyetlerde ceza infaz kurumlarının türlerine ve tiplerine göre bir farklılık bulunmamaktadır.

Yine Bakanlığımızca, infaz hizmetlerinin daha çağdaş ve kaliteli hâle getirilmesi için sivil toplum örgütleri ve diğer kuruluşlarla işbirliği içinde götürülen çalışmalar aralıksız olarak devam etmekte, sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması için gerekli çaba gösterilmektedir. Bu çabaların sonucu olarak, ceza infaz kurumlarımızdaki sohbet toplantıları ile sosyal ve kültürel etkinliklere katılan hükümlü ve tutuklu sayısı ve katılım süresinin arttığı somut olarak gözlemlenmektedir.

Öte yandan, Bakanlığımızın Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından sürdürülen yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyal-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla "Standartlar Sistemi"ne geçilmiştir. Ceza infaz kurumlarındaki eğitim ve iyileştirme çalışmalarının her kurum için nitelik ve sayısal olarak belirlenen esaslar çerçevesinde yapılmasını ve verimlilik esasına göre not verilerek takibini ifade eden standartlar sistemiyle, ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen sohbet dahil her türlü etkinliğin takibi, denetimi, geliştirilmesi ve varsa aksaklıklarının giderilmesi amaçlanmaktadır. Her infaz kurumuna ait çizelgeler üçer aylık dönemlerde yılda dört kez tanzim edilerek Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüze gönderilmekte ve bu işle görevlendirilen bir uzman ekip tarafından değerlendirilmektedir.

45/1 No.lu Genelgenin bir kısım ceza infaz kurumlarında hiç uygulanmadığı ya da usulüne uygun olarak uygulanmadığı yönündeki iddia ve şikâyetler de gerçeği yansıtmamaktadır. Şöyle ki; Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, sivil toplum örgütleri ve diğer kuruluşlarla işbirliği içerisinde infaz hizmetlerinin daha kaliteli hâle getirilmesi için çalışmalarını devam ettirmekte; sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması için gerekli her türlü çabayı göstermektedir. Genelge değişikliğinden sonra, özellikle F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarımızda, sosyal ve kültürel etkinliklere katılan hükümlü ve tutuklu sayısı ile katılım süresinin arttığı gözlemlenmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼đ¼

VII- Soru ¼nergesine konu edilen S¼zleřme ile ilgili olarak Dışışleri Bakanlığına yazı yazılmış olup, yazı cevabı geldiğinde ayrıca bilgi verilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali şAHİN
Bakan